

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars tertia, hoc est:
Tractatio evangeliorum tam dominicalium, quam
festivalium, ad recte se sub variis tentationum generibus
gerendum, disposita**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126133)

tionem Spiritus accepimus per fidem.
Gal. 3. v. 14.

Propterea optimus Servator multa sustinere coactus fuit. Herodes in ipsa infantia vitæ ejus insidiatus est, ut ideò fugâ sibi consulere, ut Jacob, inque Ægyptum secedere necessum habuerit. Hædus enim non mactandus erat, dum lactabatur, in infantia: sed tempus attingere debebat, quod in decreto S. S. Trinitatis passioni & morti ejus deputatum erat, Act. 2. v. 23.

Hæc de re instruimur in prælectâ Pericope, quomodo Deus pro Filio suo vigilaverit, & de insidiis Herodis sanguinariis, Iosephum, patrem Christi putativum præmonuerit, per Angelum inquires: Surge & accipe puerum & matrem ejus, & fuge in Ægyptum: & esto ibi, usque dum dicam tibi. Futurum est enim, ut Herodes quarat puerum, ad perdendum eum. Cui mandato Ioseph fideliter obtemperavit, & ita periculum indemnis evasit.

Videbimus nos pro instituti ratione:

- I. Triplicem Querelam.
- II. Triplicem Medelam.
- III. Triplicem Cautelam.

J. J.

Exegetis.

Quando sacras Scripturas evolvimus, in iis varias similitudines invenimus, sub quibus vita humana delineatur. David eam scæno, & flori agri comparat, Psal. 103. v. 15. Hiskias texenti, Esa. 38. v. 12. Paulus τὸ ρῶν vocat, sive momentum, Rom. 8. v. 18. Hinc ille Philosophus

interrogatus quid esset vita? oculos clausit & mox aperuit, indicans, quod subitanea ea mutationi obnoxia esset.

Alii Tragædiæ eam conferunt, ubi ultimus Actus semper mortem representat. Quamvis enim Medicus multum laboris in curando morbo corpore insumit; tamen hodie Rex est, & cras moritur, Sirach. 10. vers. 11. 12. alii candelæ, quæ aliis lumen præbet, & seipsum consumit. Quotidiè enim propius ad sepulchrum accedimus, ad quod multum conferunt curæ & labores, quos in serviendo proximo suscipimus. Unde Siracides cogitationes hominum, timores cordis, ad inventionem expectationis & diem finitionis conjungit, c. 40. v. 2. Confertur & Organo pneumatico, quamprimum enim aer deficit, qui per folles in fistulas defertur, vox quoque deficit: sic quando Spiritus hominis aufertur, vita ejus deficit, & in pulverem revertitur, Psal. 104. v. 29.

Imprimis verò Jobus eleganter eam depinxit, his verbis: Homo natus de muliere, brevi vivens tempore, repletur multis miseriis. Qui quasi flos egreditur, & abscinditur, & fugit velut umbra, & non stat, Job. 14. v. 1. 2.

Exemplum habemus in prælecto Evangelio, ubi Ioseph è somno excitatur, ut cum Maria & puerulo in Ægyptum fugiat, & ita gladium Herodis effugiat.

Querela proponit

I. *Christi exitum.* Vix enim nato, Herodes insidias vitæ ejus tendebat, ut per Angelum admonitus in Ægyptum aufugere teneretur.

Magna

Magna hæc fuit miseria, imprimis quando tempus inspiciamus. Nam ut ex Evangelio patet, noctu id factum, quæ ut Proverbio dicitur, nemini amica est. Idem adhuc hodie piis quandoque accidit:

Exulera Christus, comites nos exulis hujus

Esse decet, cujus nos quoque membra sumus.

Id ipsum accidit Eliæ ab Isabel fugienti, 1. Reg. 19. v. 4. Amoso, Amos. 7. v. 13. Apostolis, 1. Cor. 4. v. 11. Tribus prioribus post ad censum Domini seculis, persecutio persecutionem pressit, ut Christiani in sylvis, foraminibus petrae, & terræ hiatus delitescere coacti fuerint, quo vitam conservarent: nomen eorum adeo exosum erat, ut à Paganis non aliter quam Asinarii, item Sarmentitii appellarentur: & si forte Tiberis exundaret, aut Pestilentia grassaretur, aut aliud malum ingrueret, Christiani id imputabatur, ideoque vel exilio multabantur, vel alio inaudito martyrio & tormento trucidabantur. Nostra ætate quoque non semel factum est, ut pii Christiani, bellica tempestate, vel iniqua Reformatione adacti, solum vertere, adeoque facultates suas relinquere, coacti fuerint.

Hæc miseria non leviter æstimanda est. Nam *οἱ κτ. φιλ. κτ. οἱ κτ. ἀρισ. κτ.* Quando vero ædes propriae deserendæ, & in peregrinatione vita degenda est, multæ injuriæ devorandæ sunt, quolibet insultante & dicente: Pone in terram corpus tuum, & in plateas transeuntibus, Esa. 51. v. 23.

Cum Isaac peregrinus in Palæstina esset,

Palæstini invidabant ei, quod Dominus benedixerat ei, ut inveniret in ipso anno centuplum, & obstruebant ipsi puteos, Gen. 26. v. 12. Lotho Sodomitæ objiciebant: Unicus ille venit ad peregrinandum, & judicaret nunc nos? Gen. 19. v. 9.

David peregrinus erat cum Mesech, & habitabat cum tabernaculis Cedar, id valde affligebat ipsum, hinc dicit: Multum animæ meæ habitare cum his, qui oderunt pacem, eram pacificus: cum loquebar illis, impugnabant me gratis, Psal. 120. vers. 6. 7.

Adhuc hodie alienigenæ, ubi degunt, parum grati & accepti sunt, ideo DEUS ipse in verbo suo eorum rationem habet, eosque lædi prohibuit, Deut. 27. v. 19.

Quod si igitur & tu propter Evangelium in exilium migrare cogaris, solatio hoc sustenta te, quod Christus tibi comes adsit, & dic cum B. Luthero: Si terra nos non capiet, cælum capiet, ubi firmam mansionem habemus, quam Christus nobis per abitum suum ad Patrem paravit, Joh. 14. v. 3. unde nemo nos expellet, aut exturbabit, sed erimus cum Christo semper, 1. Thess. 4. v. 17.

2. *Herodis ingenium*, quod Evangelista ita describit: Futurum est enim, ut Herodes quærat puerum ad perdendum eum. Hoc omnium Tyrannorum ingenium & proprietas est, ut sanguinem sitiant, & atrentur, se cultum præstare Deo, Joh. 16. v. 2. Id factum est in ipso Ecclesiæ primordio. Stephanus protomartyr fuit, quem Judæi lapidibus obruerunt, Act. 7. v. 57. Hunc multa millia securi sunt, propterea à Veteribus vocatur, primicerius, quia cæteris quasi cereum prætulit. Quid Apostolis

lis accidit? Paulus & Jacobus decollati, Act. 12. v. 2. Petrus & Andreas cruci suffixi sunt, Bartholomæus vivus excoriatus est. Alii vero ludibria & verbera experti, insuper & vincula & carceres, lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladii mortui sunt, &c. Hebr. 11. v. 36. seqq.

Non suffecit id. Verum Imperatores Ethnici Domitianus, Trajanus, Diocletianus, Maximinus aliique tantam Tyrannidem exercuerunt, ut Christianorum sanguis tanquam aqua effusus, Psal. 79. v. 3. ita ut Eusebius scribat, die quodam carnifices homicidiis delassatos, & gladios eorum hebetatos fuisse, ideoq; eos reliquos Christianos gregatim in aquas propulisse & suffocasse. Postea per Mahometem in Oriente, & Anti-Christum in Occidente id ita continuatum est.

Cum Solymannus A. C. 1529. urbem Viennam obsideret, adeo sæviebat, ut infantes frustulatim dissecaret, scæminas vero & senes palis & hastis suffigebat, ut summo cruciatu vitam finierint. Tandem, ubi re infecta discedere coactus fuit, sexaginta Christianorum millia secum in tristissimam servitatem abduxit, ut non incommode huc applices: Comederunt adipem in saturitatem, & biberunt sanguinem in ebrietatem, Ezech. 39. v. 19.

Quantus Christianorum sanguis sub Pontificis Romani Tyrannide effusus est in illis, qui Deum suum Maozim venerari noluerunt, Dan. 11. v. 38. D. Saccus alicubi recenset, intra triginta annos, nempe ab anno 1550. usque ad annum 1580. novies centena millia hominum, in Germania, Britannia, Gallia, Hispania & Italia

M. Steph. Ritter. Flor. Hist. p. 301. refert ex Wolffio, et hic ex Epistola Antonij Lojevini, Jesuita, inderenni patris ultra 50000. viros in Gallia et Belgio fuisse trucidatos, adjuvamento videlicet Hispanice inquisitionis.

propter Evangelii professionem occisa esse: quos inter 39. Principes, 148. Comites, 235. Barones, 147518. Nobiles, ex plebeis vero septies centena millia & sexaginta fuisse. Nuptiæ Parisienses Anno 1572. viginti, vel ut alii volunt, triginta Christianorum millia absumserunt.

De Duce Albano refertur, quod è Belgio discessurus, epulas magnificas apparaverit, in quibus dixerit, si quaratur quid in Belgio gesserit, responderent modo, se manu carnificis octodecim millia Belgarum necasse. Ita purpurata est universa terra sanguine Martyrum.

Sanguine fundata est Ecclesia, sanguine crevit,
Sanguine succrevit, sanguine finis erit.

Christus sponsum sanguinum est, Exod. 4. v. 25. hic præcedit, qui minister ejus esse vult, non gravetur eum sequi, non modo quando panes distribuit, Joh. 6. v. 2. aut nuptias frequentat, Joh. 2. v. 2. sed etiam, quando in horto Oliveti sudorem sanguineum emittit, vel plane ad montem Calvariae procedit. Interea hoc certum est, si commortui fuerimus, & convivemus, 2. Tim. 2. v. 12.

3. Triste hospitium, quod Evangelista inquit, inquit: Fuge in Ægyptum. Hæc quasi Diaboli spelunca fuit, ubi cum idololatia omnis generis peccata & flagitia invaluerant, eò Jesus recens natus se conferre, populorumque horum barbarorum hospitio uti jubetur: ita Deus mirabile fecit consilium, & magnificavit sapientiam, Esa. 28. v. ult.

Nos dilecti! in mundo habitamus, qui totus

totus in maligno positus est, 1. Joh. 5. v. 19. quid is aliud est, quam Barbarica & desolata Ægyptus, ubi opera tenebrarum sine propudio exercentur, Eph. 5. v. 11. Bernhardus ait: Mundus est, ubi malitiæ plurimum, sapientiæ parum. Lutherus noster vocat *stabulum pessimorum hominum*. Hic inveniuntur homines idololatræ, ut Aaron, Exod. 32. v. 5. Homines, qui nomen Dei adhibent in vanum, sicut blasphemus ille filius Israëlitis, quem pepererat de viro Ægyptio, Levit. 24. v. 10. Homines, qui Sabbathum prophanant, ut ille, qui ligna colligebat, ideoque lapidatus, Num. 15. v. 32. seqq. Homines qui Parentibus & Magistratui sese opponunt, ut Absolon, 2. Sam. 16. v. 7. 22. Homines, qui cœdibus & adulteriis se contaminant, instar Davidis, 2. Sam. 11. v. 4. Homines, qui furtum committunt, ut Achan, Jos. 7. v. 20. Homines, qui falsum testimonium dicunt, ut Judices illi nequam, Hist. Sus. v. 34. Homines, qui proximi facultates concupiscunt, ut Achab, vineam probi Naboth desiderans, 1. Reg. 21. vers. 2.

Augustinus scribit, Ægyptios Regnum suum cœlo contulisse, & æqualle, adeo verò fallaces fuisse, ut si hominem impostorem denotare velimus, eum *αἰγυπτίαζειν* in Proverbio dicamus, ut Erasmus exponit. Ita non pauci inter nos occurrunt, qui fallacem hujus mundi Ægyptum, loco cœli sui æstimant, & sapientes sunt ut faciunt mala; bene autem facere nescierunt, Jer. 4. v. 22.

Magna hæc miseria est, quod ita cum spinis & scorpionibus habitare teneamur, Ezech. 2. v. 6. ideo accurata cautione opus est, ne & ipsi inficiamur, sed lucea-

mus sicut luminaria in mundo, in medio nationis pravæ atque perverse, Phil. 2. v. 15.

Cum Moser grandis factus esset, negavit se esse filium Pharaonis: magis eligens affligi cum populo Dei, quam temporalem peccati habere jucunditatem, Hebr. 11. v. 24. seqq.

Nos vestigiis ejus insistentes, seculum hoc non diligamus, uti Demas, 2. Tim. 4. v. 10. sed omnia, quæ in eo sunt, pro detrimento & stercore habeamus, ut Christum lucrifaciamus, Phil. 3. v. 8. Mundus enim transit & concupiscentia ejus, 1. Joh. 27. v. 1.

De Secundo.

Sequitur *Triplex Medela*, quæ fluit
1. *Ex Angelica excubatione*, qua pro Jesulo recens nato vigilant. Hinc Evangelista: Ecce Angelus Domini apparuit in somnis Joseph, dicens: Surge, & accipe puerum & Matrem ejus, & fuge in Ægyptum.

Hic verum esse deprehendimus, quod David ait: Custos Israel non dormit, neque dormitat, Psal. 121. v. 20. Joseph nullius periculi conscius erat, & haud dubie in manus Herodis devenisset, nisi ab Angelo præmonitus fuisset. Ita adhuc hodie Deus Angelis suis mandavit de nobis, ut custodiant nos in omnibus viis nostris, Psal. 91. v. 11. Sunt enim Spiritus administratorii, Hebr. 1. v. 14.

Impii Sodomitæ fores pii Lothi effringere volebant noctu. Verum Angelus Domini tuebatur ipsum, eosque cœcitate percussit,